

Samhandlingsreformen sett fra Helse Midt-Norge

Styringsdialogkonferansen
Steinkjer
8. januar 2010

Adm.dir. Gunnar Bovim
Helse Midt-Norge RHF

Noen kritiske områder for å lykkes med samhandlingsreformen

1. **Økonomiske incentivordninger er nødvendig for at reformen skal lykkes**
2. **Interkommunalt samarbeid må sikres**
3. **Helsetjenesten må legge premisser og bli en tydeligere bestiller overfor utdanningsinstitusjonene**
4. **Fastlegenes oppgaver må styres sterkere**

Strategi 2020

Behov for å rullere/fornye gjeldende strategi og planer:

- Overordnet strategi rullert og vedtatt i 2008
- Helse Midt-Norge 2010 utløper
- Samhandlingsreform fra 2012

Drøftings- og utredningfase

- Styreseminar og Namsos-vedtaket i RHF-styret, oktober 2009
- Vedtak om prosjektorganisering og prosess, november 2009
- Åpne tematiske drøftinger i RHF-styremøtene og andre arenaer

Høringsfase

- Høringsdokument vedtas av RHF-styret, mars 2010
- Høring av helseforetak inkl. drøfting med HF-tillitsvalgte
- Høring av kommuner, brukerorganisasjoner m.v., frist ultimo mai 2010

Beslutning og gjennomføringsfase(r)

- Drøfting av endelig forslag til strategi med regionalt tillitsvalgte
- Strategi 2020 vedtas av RHF-styret ultimo juni (Ålesund-vedtaket)
- Iverksetting av vedtatt strategi – innarbeidet i langtidsplan 2011-2016 (Ålesund-vedtaket)
- Samhandlingsreform planlagt iverksatt 2012

Åpen drøftings- og utredningsfase

Styringsgruppe for Helse Midt-Norge 2020:

Direktørmøtet utvidet med reg. tillitsvalgte og reg. brukerutvalg

Utredning, presentasjoner og tematisk drøfting i

- RHF-styret (åpne styremøter) (nov.-09, des.-09, jan.-10 og feb.-10)
- HF-styrene (åpne styremøter) (nov.-09, des.-09, jan.-10 og feb.-10)
+ HF-vise strategidrøftinger i HF-styrene (åpne styremøter)
- **Regionalt brukerutvalg**
+ Regional konferanse for alle brukerutvalgene
- **KS-referansegruppe (regionalt sammensatt)**
- **Tillitsvalgte – regionalt AU og KU**
- **Fagdirektører fra HF'ene**
- **De regionale fagnettverkene (15 stk.)**

Andre møtearenaer

- møter med ledere og ansatte i foretaksgruppen
- kontakt mot nasjonale, regionale og lokale politiske nivåer
- pasientombud, helsetilsyn m.v.

Grunnlaget for 2020-strategien

Sikre et sentralt velferdsgode for befolkningen

Basert på grunnleggende verdier:

Trygghet – Respekt – Kvalitet

Strategien må bygge å et helhetlig samfunnsperspektiv

Sikre samhandling og gode pasientforløp

Hovedutfordringer mot 2020

- **Befolkningens sammensetning og behov endres**
- **Tydeligere krav til dokumentert kvalitet**
- **Ansatte i helsetjenesten blir en knapphetsfaktor**
- **Økonomisk vekst i spesialisthelsetjenesten bremses. HMN må ha driftsoverskudd for å forsvare investeringer**

Fremtids- og fortidsnæringer

Andel av sysselsetting i 2004 og prognose for 2025

Den store vekstnæringen fram mot 2025 blir helse- og sosialtjenester, selv om veksten vil være lavere enn den har vært de siste 15 årene. Størst nedgang blir det i landbruket og næringsmiddelindustrien (slått sammen i «landbasert mat»).

Kilde: Econ/Menon

Personellutfordringen

- I dag går **hver 6. elev** fra ungdomsskolen inn i helse- og omsorgsarbeid
- Med samme nivå på tjenestetilbudet, vil vi i 2025 ha behov for at **hver 4. elev** fra ungdomsskolen blir helse- og sosialarbeider
- .... og i 2035 må **hver 3. elev** velge h/s utdanning....

Behov for endring!

Respekt

pasient og pårørende

beslutninger,
samfunnets prioritering og tildelte rammer

medarbeidere
og samarbeidspartnere

Low income countries

Middle income countries

High income countries

Gapminder World Chart 2006

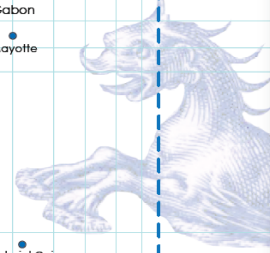
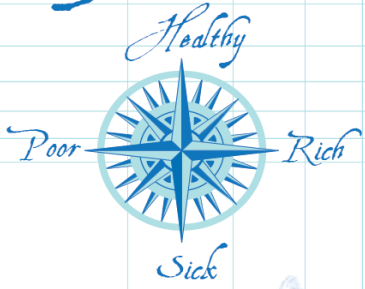
Children dying before age 5 per 1000 live births (log)

Health

Money

Gross National Income per capita - in US dollar by exchange rate (log)

GAPMINDER

Population (millions)

Regions

- Americas
- Arab states
- Asia & Pacific
- Europe & Central Asia
- Sub-Saharan Africa

Population size legend: $\circ < 1$, $\circ 10$, $\circ 100$, $\circ 1000$

2006 data for countries & territories from UN Statistics Division, Institute for Health Metrics and Evaluation and others sources as stated in: "Gapminder documentation 2007:1" at: www.gapminder.org/publications.

Free to copy for non-commercial use

E-mail: info@gapminder.org

www.gapminder.org

2020 STRATEGI

HELSE MIDT-NORGE
- På lag med deg for din helse -

Gapminder World Chart 2006 - Ver. January 2008

Kvalitet

Faglig kvalitet

Organisasjonskvalitet

Pasientopplevd kvalitet

**Hvilke resultatmål setter vi oss?
Hvilke indikatorer bruker vi for å måle kvalitet?
Reparere eller forebygge?**

Trygghet

**Vissheten om at jeg får den hjelp jeg trenger
- når jeg trenger den.**

Opplevd kvalitet

Forutsigbarhet

Medvirkning,
påvirkning og
kommunikasjon
(åpenhet)

Omdømme

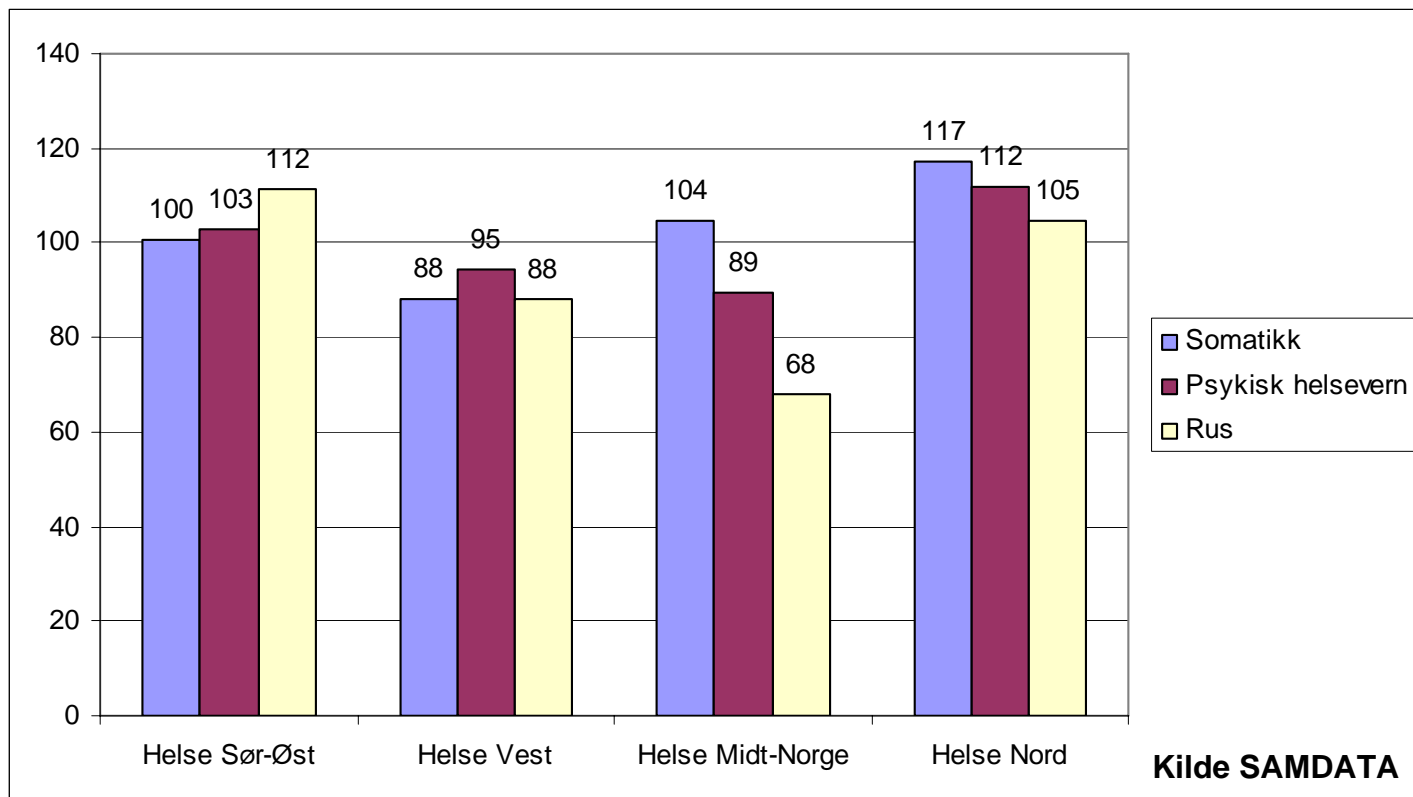
Mange får behandling hos oss..

2008:

- **840.000 polikliniske konsultasjoner
(soma/psyk/rus)**
- **76.000 dagbehandlinger**

- **119.000 døgnopphold**

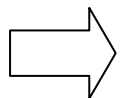
Behov for omfordeling og prioritering

Kostnader per innbygger 2008
Prosent av landsgjennomsnitt

Psykisk helsevern er modernisert

Asylet

Psykiatrisk
sykehus

Lokale
psykiatriske
avdelinger

DPS /
poliklinikker

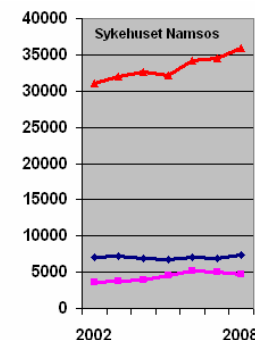
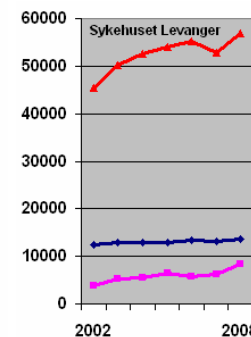
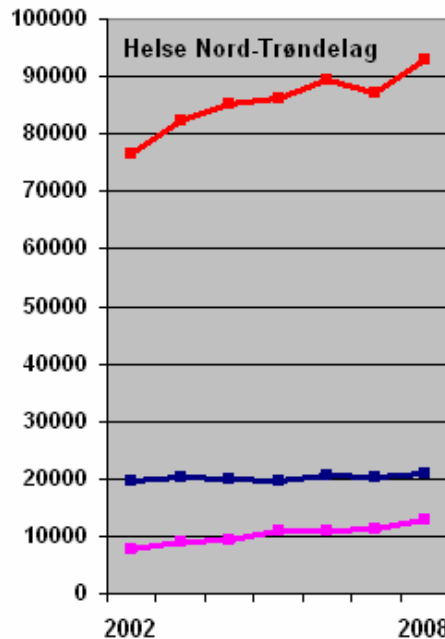
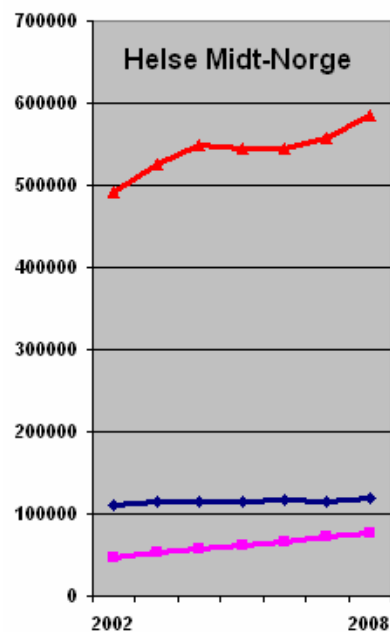
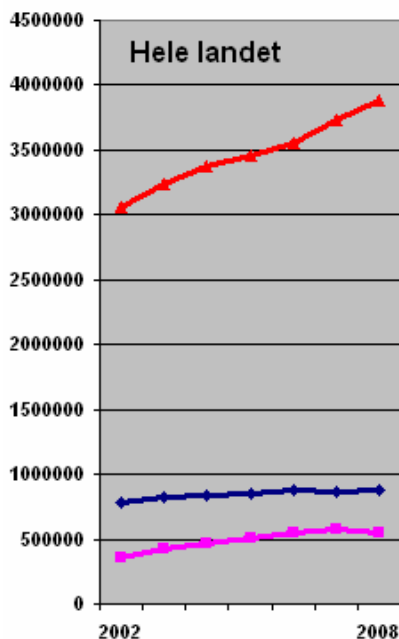
Ambulante
team

Antall behandlede pasienter – fordelt på omsorgsnivå

endring 2002-2008

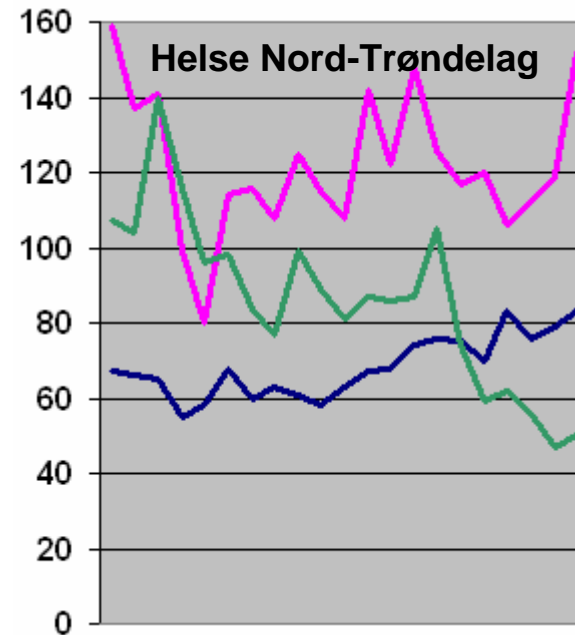
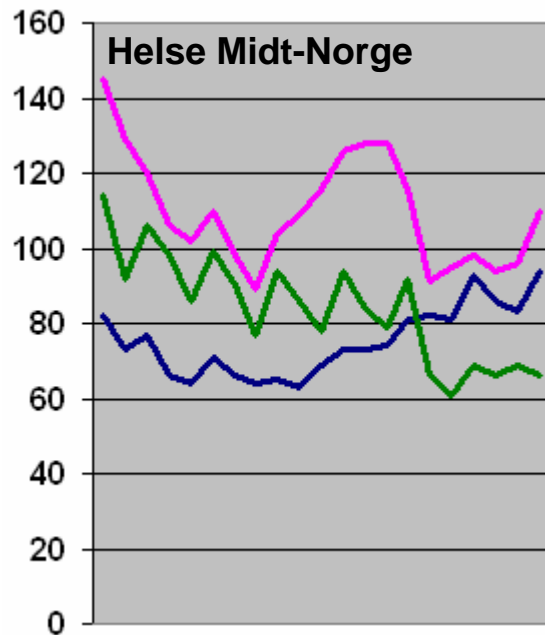
Kilde: Norsk Pasientregister

- Polikliniske konsultasjoner
- Døgnopphold
- Dagbehandling

Ventetidene - faller for innleggelse – øker for dagbehandling og poliklinikk

Periode 1.ter. 2003 - nov. 2009 (behandlede pasienter)

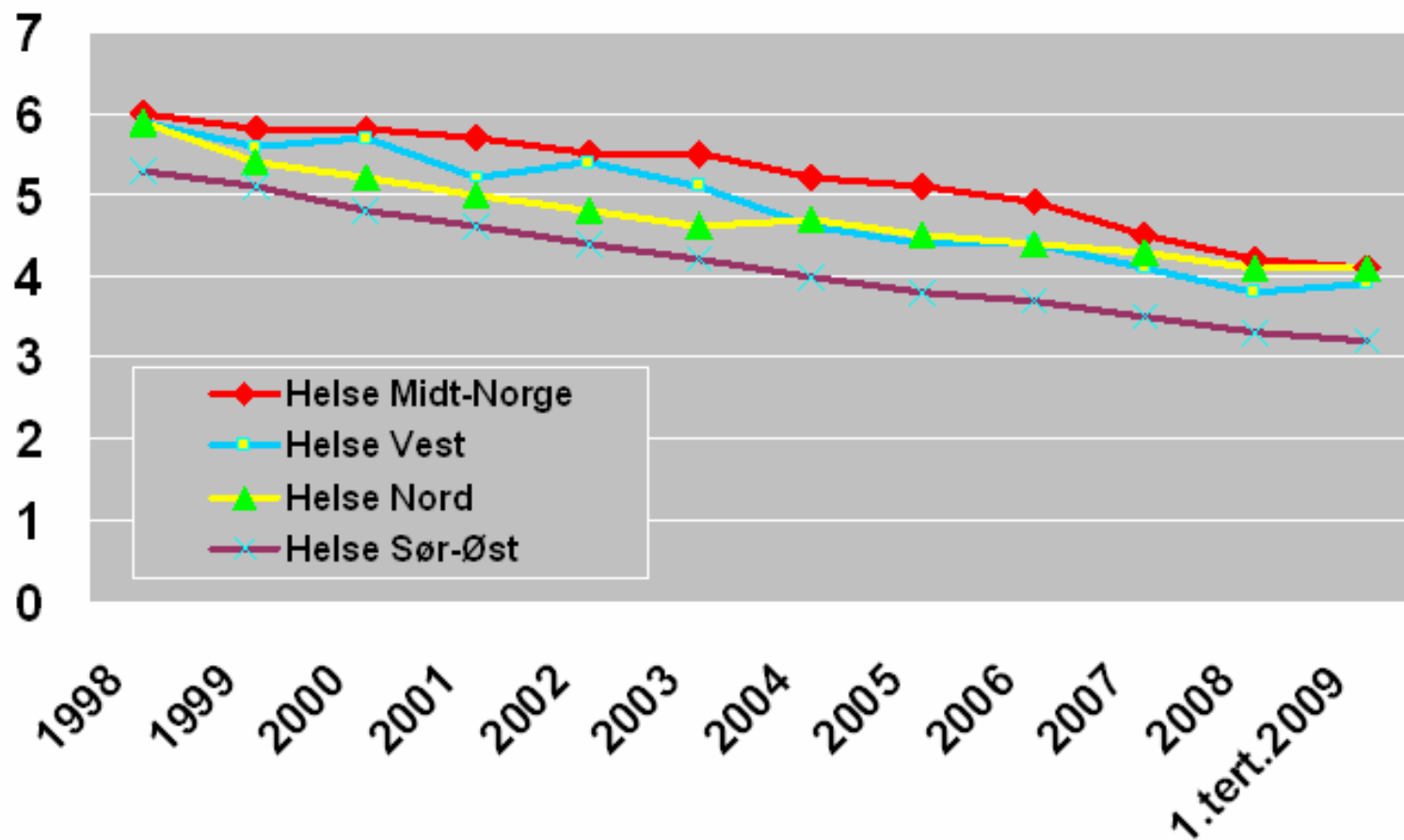
— Poliklinisk behandling
— Dagbehandling
— Innleggelse

Vi er trege med overgang fra seng til poliklinikk

- De fleste behandles på poliklinikk eller dagenhet
- Poliklinikk og dagtilbud kan desentraliseres mer
- Flere kontroller kan utføres på lokalsykehus eller i primærhelsetjenesten
- Samhandlingen med kommunene kan gi bedre pasientforløp for alle, også innlagte.
Ingen bør ligge lenger på sykehus enn tilstanden tilsier
- Overgang til poliklinikk er et godt tiltak for å sikre flere hele stillinger for sykepleiere, økt fleksibilitet og mindre arbeid på ubekvem tid

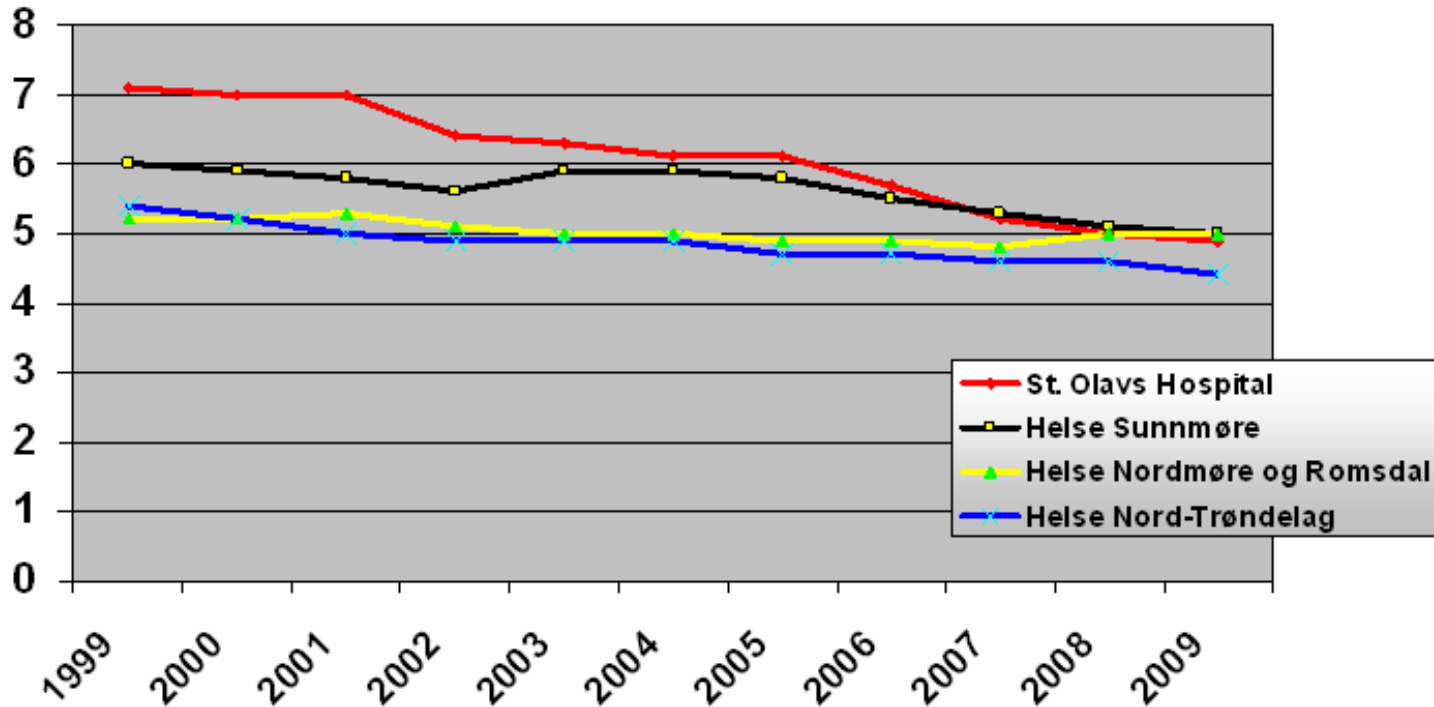
Liggetidene reduseres, men er ulike

Døgnopphold

Liggetidene er redusert i Midt-Norge

Gjennomsnitt døgnpasienter

Reduksjon siste 10 år:

Helse Sunnmøre	17 %
Helse Nordmøre og Romsdal	4 %
St. Olavs Hospital	31 %
Helse Nord-Trøndelag	19 %

Kilde: Helsedirektoratets nettsider
Tall for 2009 er 1. & 2. tertial

Har vi en utfordring med for lite sykehussenger?

Norge:

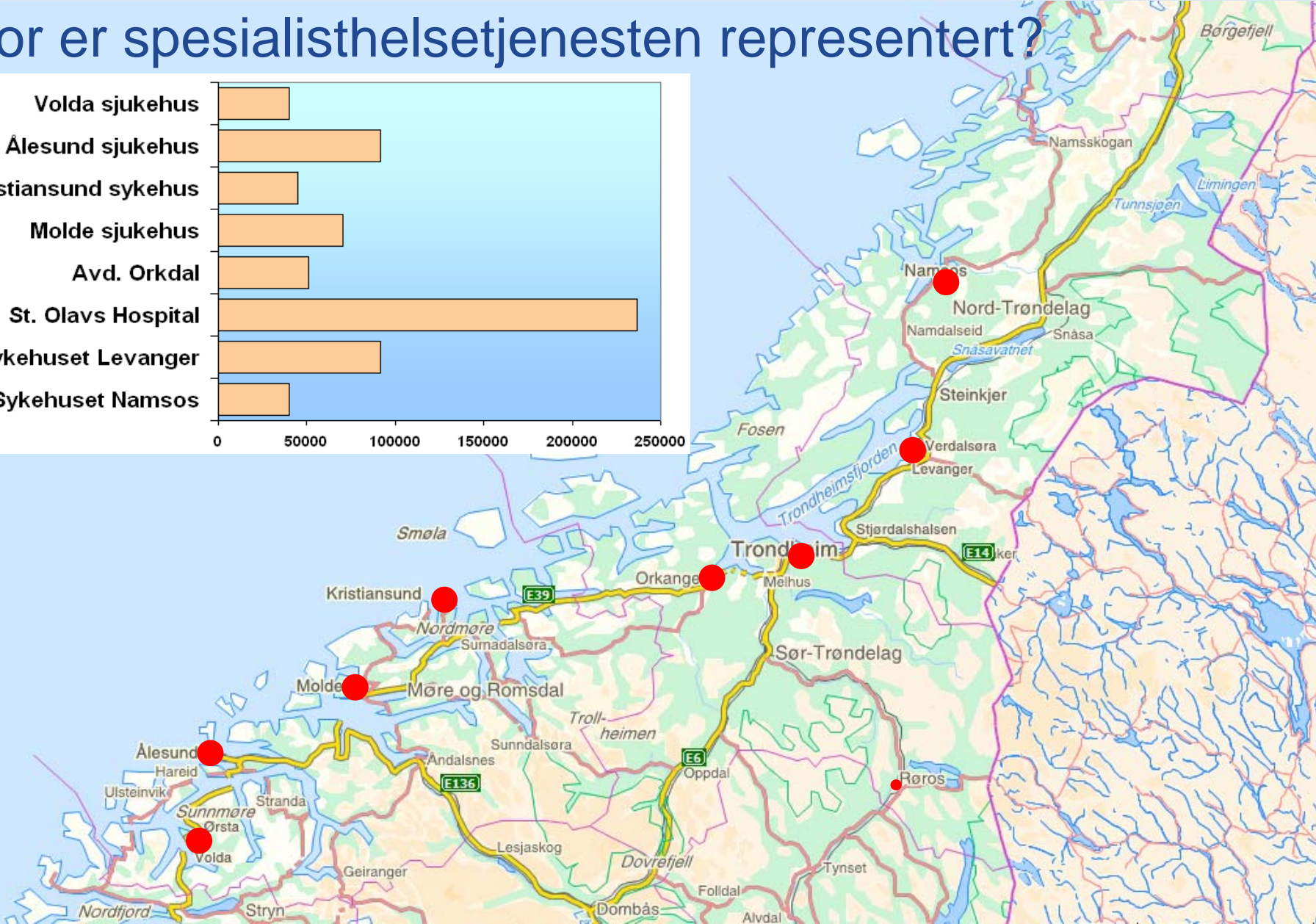
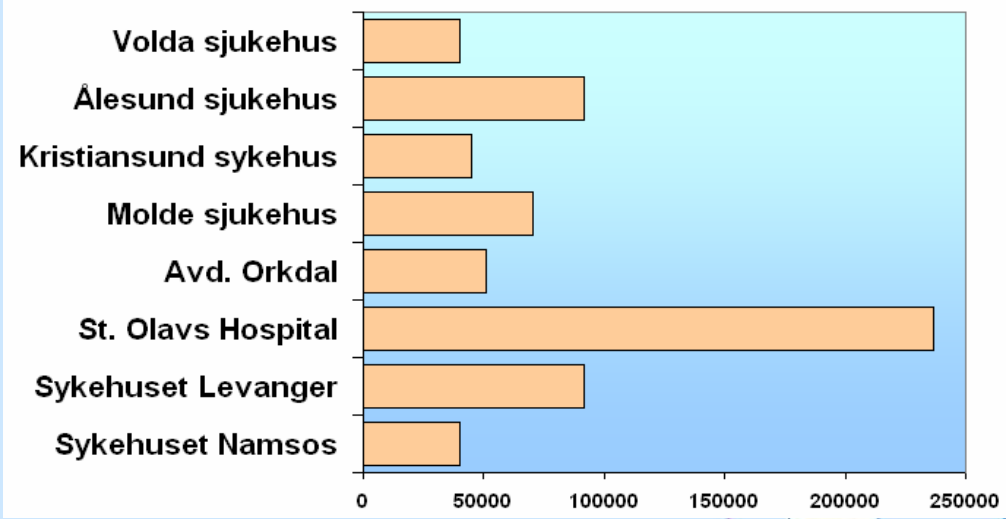
Liggetid er redusert med ca. 26% for hvert tiår de siste 30 år.

Helse Midt-Norge:

Liggetiden redusert med 22% siste tiåret.

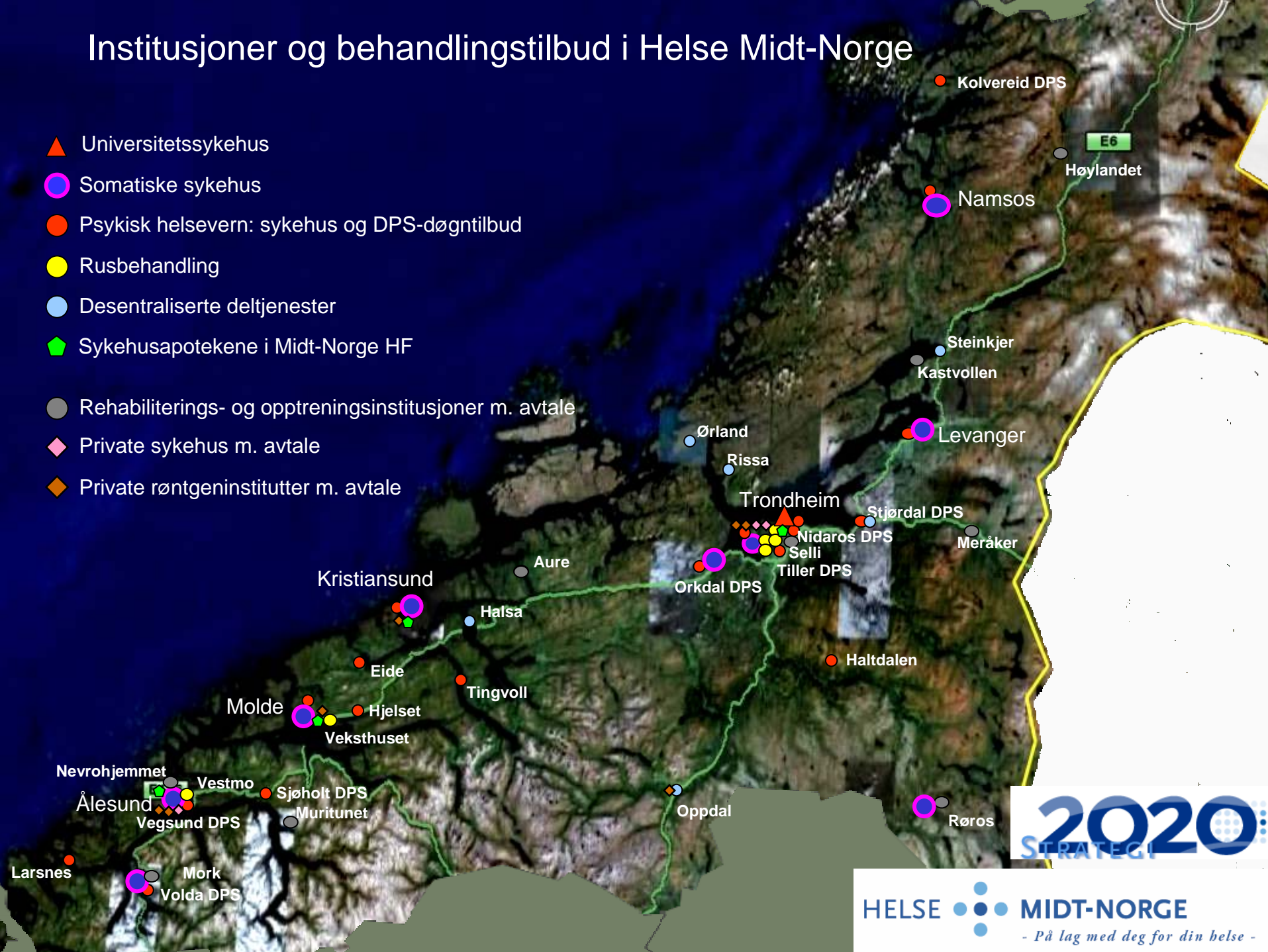
Om Helse Midt-Norge reduserte liggetidene til Helse Sørøst sitt nivå, kunne vi tatt bort 160 senger.

Hvor er spesialisthelsetjenesten representert?

Institusjoner og behandlingstilbud i Helse Midt-Norge

- ▲ Universitetssykehus
- Somatiske sykehus
- Psykisk helsevern: sykehus og DPS-døgntilbud
- Rusbehandling
- Desentraliserte deltjenester
- ◆ Sykehusapotekene i Midt-Norge HF
- Rehabiliterings- og opptreningsinstitusjoner m. avtale
- ◆ Private sykehus m. avtale
- ◆ Private røntgeninstitutter m. avtale

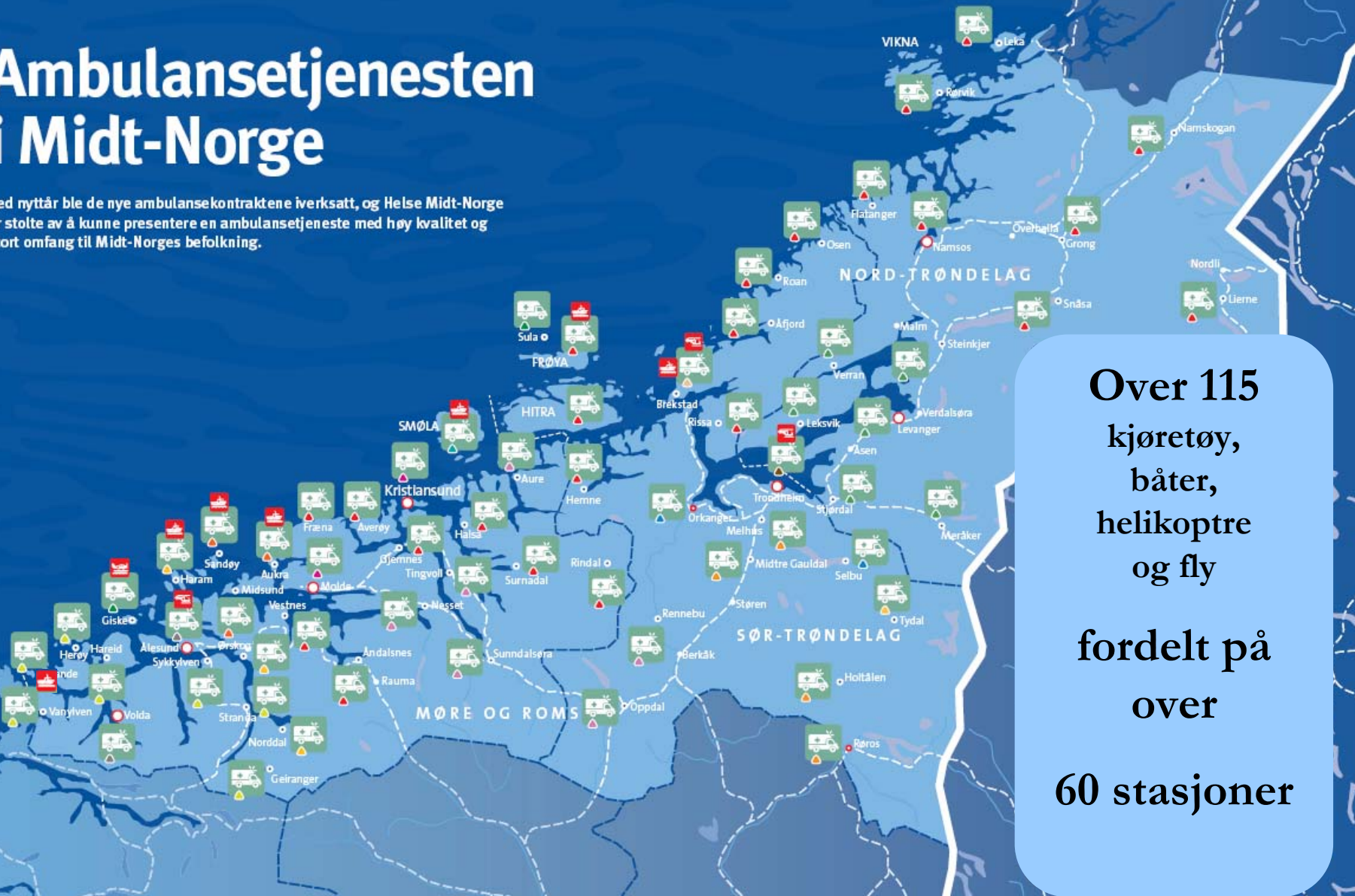

2020
STRATEGI

Ambulansetjenesten i Midt-Norge

Ved nyttår ble de nye ambulanskontraktene iverksatt, og Helse Midt-Norge er stolte av å kunne presentere en ambulansetjeneste med høy kvalitet og stort omfang til Midt-Norges befolkning.

Over 115
kjøretøy,
båter,
helikoptre
og fly
fordelt på
over
60 stasjoner

Akutt behandling – flere nivå

Egenomsorg

Livredning

Ambulansebil - Ambulansehelikopter

Legevakt

Distriktsmedisinsk senter

Lokalsykehus med felles akuttmottak

Lokalsykehus med delt kirurgisk beredskap

Akuttsykehus

Traumesykehus

Noen ord om akutt-tilbudene

En diskusjon om omfanget av akutt-tilbudet kan ikke løsrives fra diskusjonen om det elektive tilbudet

Gevinsten ved høy beredskap (vente på at noen blir syke) må avveies mot gevinsten ved å aktivt behandle flere pasienter

Avveiningene er kompliserte og trenger grundig drøfting

Modeller for akuttberedskap

	Beskrivelse	Innhold	Fødetilbud	Merknad
1	Traumesykehus	Døgnberedskap ide fleste spesialiteter inklusiv thorax- og nevrokirurgi	Fødeklinikk	Traumerapporten definerer kravene. Kun St. Olavs tilfredsstiller disse kravene.
2	Akuttsykehus	Døgnberedskap i indremedisin, ortopedi og bløtdels-kirurgi	Fødeavdeling	Som regel finnes det også døgnvakt i en del andre kliniske spesialiteter
3	Lokalsykehus med <u>delt</u> kir. beredskap	Døgnberedskap i indremedisin + en av hovedspesialitetene i kirurgi, dvs. enten bløtdels-kir. eller ortopedi	Fødeavdeling eller fødestue	Fordi den kir. beredskapen krever op.team og anestesi, vil det være lite økonomisk å spare på å endre fødetilbudet. Det blir derfor et faglig spørsmål alene.

Modeller for akuttberedskap

	Beskrivelse	Innhold	Fødetilbud	Merknad
4	Lokalsykehus med FAM	Dette sykehuset har døgnerberedskap i indremedisin + felles akuttmottak (FAM) med kommunen. Kan ha elektiv kir./dagkir.	Fødestue Fødeavdeling?	Ikke kirurgisk døgnerberedskap for eksterne pasienter. Kan være behov for anestesiberedskap. En fødeavdeling vil håndlegge en betydelig beredskap, se neste bilde.
5	Observasjons-senger i DMS	Legevakten, evt. egne tilsatte leger er ansvarlig for døgnerberedskapen. Dvs. ingen spesialisert døgnerberedskap	Fødestue	Eks.: Fosen DMS Enklere medisinske tilstander der situasjonen kan avklares ved tilgjengelige tilleggsundersøkelser og evt. videokonferanse med spesialist.

Fødetilbudet binder store ressurser

Eks :

En moderne **fødeavdeling** krever:

- vaktteam for jordmor
- vaktteam gynekolog
- vaktteam for anestesilege
- vaktteam for anesthesisykepleier
- vaktteam operasjonssykepleier
- vaktteam for billeddiagnostikk
- vaktteam for laboratoriefag
- (muligens etter hvert også for pediater)

I dag har HMN 7 fødeavdelinger og 1 fødeklinikk .

Mindre vaktarbeid – mer pasientbehandling?

- Mange vaktordninger opprettholdes ved unntak fra vernebestemmelsene
- Ca 1/3 av all legelønn går med til å finansiere vakt og tillegg som følger av vakter.
- Hva med et forventet krav om seksdelte vaktordninger for leger?

Fire strategiske mål for Helse Midt-Norge

- **Kunnskapsbasert pasientbehandling**
- **Organisering som gir gode pasientforløp**
- **Riktig kompetanse på rett sted til rett tid**
- **Bærekraft gjennom prioritering**

**Vi er sikre på
at vi må endre spesialisthelsetjenesten i Midt-Norge,
men vi er ikke sikre på hvordan vi best skal gjøre det...**

Bidra aktivt nå, da finner vi de beste beslutningene.

